

Інна ТОМКА,
Олександр РАК,
Геннадій ЛЕХКУН,

Вищий державний навчальний заклад України
«Буковинський державний медичний університет»,
Чернівці (Україна)

Inna TOMKA,
Alexander RAK,
Gennadii LEKHKUN,

Higher State Educational Establishment of Ukraine
«Bukovinian State Medical University», Chernivtsi (Ukraine),
tomka.inna@bsmu.edu.ua
fralex@rambler.ru
lekhkun@bsmu.edu.ua

ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДУ
ФРАНЦУЗЬКИХ МЕДИЧНИХ
ТЕРМІНІВ – ЕПОНІМІВ НА
УКРАЇНСЬКУ МОВУ

THE PROBLEMS OF
TRANSLATION FRENCH MEDICAL
TERMS – EPONYMS INTO
UKRAINIAN LANGUAGE

Ключевые слова: *медицинский термин, термин - эпоним, трудности перевода, французский язык, немецкий язык, украинский язык, синдром, транслитерация.*

Томка И., Рак О., Лехкун Г. Проблемы перевода французских и немецких медицинских терминов - эпонимов на украинский язык.

В статье раскрываются проблемы перевода французских и немецких медицинских терминов – эпонимов на украинский язык. Имеются разные взгляды ученых относительно целесообразности использования терминов – эпонимов. Анализ терминов – эпонимов позволил выделить самые главные лексико-семантические группы. Рассмотрены проблемы употребления терминов – эпонимов в современном медицинском дискурсе. В перспективе желательным составить специализированные словари с медицинскими терминами – эпонимами.

У мовознавстві міцніше й формується новий напрямок вивчення власних назв – когнітивна ономастика. Ось чому пильна увага приділяється епонімічним термінам. Зараз важко уявити галузь медицини, де у тій чи іншій мірі не використовувалися би епонімічні назви. Більшість класичних епонімів, якими користувалися у XVI – XIX століттях, активно вживаються і в наш час, незважаючи на пропозиції обмежити їх застосування. Медицина розвивається і тому, постійно з'являються нові терміни – епоніми, які функціонують у всіх мікросистемах медичних термінів. На даний час наукові і термінологічні дискусії з приводу вживання епонімічних термінів активно продовжуються і це зумовило **актуальність** цієї теми.

Метою статті є дослідження термінів – епонімів на матеріалі **французької, німецької та української мов**, які становлять різні групи у визначених підсистемах медичної термінології та встановлення труднощів їх перекладу українською мовою.

Предметом дослідження є медичні терміни – епоніми у складі лексикографічних джерел, їх вживання та труднощі перекладу в українській мові.

Методи дослідження: вибірковий, описовий, метод компонентного аналізу, порівняльно-етимологічний, лексико-семантичний методи.

Виклад основного матеріалу: Спочатку коротко розглянемо історію виникнення терміна "епонім". В.М. Лейчик у статті "Обсуждение проблем эпонимии в современной науке" аналізує значення цього поняття. Епонім починає використовуватися як лінгвістичний термін, починаючи з 60-80-х років XX століття. Є різні лінгвістичні погляди щодо визначення епоніма. На думку В.М. Лейчика, епонім – це назва об'єкта або процесу з використанням власної назви¹. Застосування авторських назв у медичній термінології засвідчує антропоцентричність цього напрямку, їх перевагу в тому, що в них відображається пріоритет вченого та його країни у відкритті певних синдромів, хвороб тощо.

У "Словнику іншомовних слів" подається тракту-

вання², епонім – це особа, яка дає комусь своє ім'я. Вивченням термінів – епонімів займалися такі лінгвісти, як Г. Беженар, О. Данильченко, Б. Михайлишин, Д. Лотте, О. Суперанська тощо. Дослідження спеціалізованих термінів – епонімів проводили М.Чернявський, М. Дзюба, Н.Кучумов. Цікаве твердження щодо доцільності використання термінів – епонімів є у відомого мовознавця Г. Топорова: "... застосування анатомічних термінів, до складу яких входять імена або прізвища дослідників, які вперше описали анатомічне утворення, сприяють кращій орієнтації в топографо - анатомічному розміщенні органа чи ділянки, ... це потрібно для роботи з науковою літературою, де ці терміни позначені епонімічно, тобто без детального роз'яснення значення"³. Мовознавець, Б. Михайлишин вважає їх широкими за обсягом поняттями, які містять історичні відомості щодо природи номінації⁴. Термінів – епонімів варто уникати, оскільки вони переважують медичний термінофонд⁵.

Нами було досліджено велику кількість термінів – епонімів, які становлять різні групи у визначених підсистемах медичної термінології: анатомо-гістологічній, клінічній і фармацевтичній. Медичний термін є результатом теоретичного узагальнення і повинен точніше відображати суть явища, яке описується⁶, тому епоніми, з погляду медичної термінології, мають також негативні характеристики. Вони малоінформуючі, часто громіздкі, створюють додаткові синонімічні ряди, важко транслітеруються і транскрибуються; вони лише позначають, маркірують наукове поняття, але не відображають характерні ознаки об'єкта, який описується. Проте саме епоніми є багаточисельними пластами медичної термінології. Їх можна об'єднати в такі групи: міфологізми; біблейзми; терміни з іменами літературних персонажів; терміни з іменами вчених, лікарів та хворих.

Більша частина міфологізмів увійшла в медичну термінологію в епоху Відродження – періоду культу античності і класичної латини. У складі анатомічних

термінів використовуються імена богів і богинь: *cornu Ammonis (hippocampus)* - Аммонів ріг, *mons Veneris* - міст Венери, *umbilicus Veneris* - пуп Венери, *tendo Achillis* - Ахіллове сухожилля тощо. Міфологічні епоніми зустрічаються також в клінічній термінології: термін *psychiatria* - психіатрія походить від імені Психея - уособлення душі людини, *hygiene* - гігієна - від імені дочки Асклепія - Гігієї, *caput Medusae* - голова Медузи, *corona Veneris* - корона Венери тощо. Епоніми - міфологізми є у назвах симптомів та синдромів, наприклад: синдром *Io* - різновидність хронічної тахікінезії; у фармацевтичній термінології міфологізми зустрічаються у назвах лікарських рослин, наприклад: *Artemisia* (полин) - рослина богині полювання Артеміди, *Adonis* - ім'я грецького юнака, любима Афіродіти, який загинув на полюванні.

У Середні віки біблеїзми увійшли в медичну термінологію, коли назви певних хвороб пов'язували з іменами святих, наприклад: *Антонів вогонь* - гангренозне захворювання; *хвороба святого Мавра* - подагра; *пляска святого Віта* - хорея⁷. Є епоніми, утворені від назв літературних героїв, казок, міфів: *syndrome de Mynchausen- синдром Мюнхаузена* (від імені літературного героя), *syndrome "Alice au pays des merveilles"* - синдром Аліси в країні чудес (від імені літературного героя), *syndrome d'Othello* - синдром Отелло (від імені літературного героя), *complexe de Cai'ne* - комплекс Каїна (від імені біблійного персонажа) тощо.

Щорічно у світі з'являються більш як 1000 нових медичних термінів. Медична термінологія почала активно поповнюватися іншою лексикою в XVII-XIX століттях, коли саме французькі вчені зробили видатні відкриття у багатьох клінічних дисциплінах. Значну роль відіграли французькі медики, такі як: Луї Пастер - засновник мікробіології, Еміль Ру - послідовник Пастера, який розробив процедуру лікування дифтерії і який опублікував багато статей з токсикології тощо.

Отже, у час розбудови українського суспільства важко собі уявити вивчення еволюції клінічного мислення, діагностики, історії і розвитку клініки, медицини без знання клінічної термінологічної епонімії, коли зростає попит на висококваліфікованих спеціалістів.

Вивчення епонімічних термінів сприяє розкриттю еволюції клінічних дисциплін, діагностичного процесу мислення, а також формуванню термінологічної компетенції у студентів - медиків, опануванню ними мови спеціальності⁸. Таким чином, висвітлені особливості лінгвістичної характеристики термінологічної медичної лексики як одиниці лексичної системи, терміни - епоніми відіграють значну роль у системі міжмовних комунікацій⁹.

Імена вчених і лікарів, які вперше винайшли і описали те чи інше явище, складають найбільшу групу. Незважаючи на пропозиції Д.С. Лотте обмежити вживання епонімічних термінів, бажання зберегти ім'я вченого для нащадків призводить до широкого розповсюдження епонімів в різних областях науки. Часто епонім вказує лише на одну людину, хоча наукове відкриття - результат роботи багатьох. Інколи термін - епонім має імена двох і більше людей. Це відбувається тоді, коли хворобу винайшли і описали двоє вчених, незалежно один від одного, наприклад, хвороба - Іценко-Кушинга.

Деякі хвороби в різних країнах мають свої епоніми. Виникають труднощі при транслітерації та транс-

крибуванні термінів, наприклад: епонім анкілозуючого спондилеоартрита у Німеччині пишеться *Bechterew's disease* (хвороба Бехтерева), в інших країнах *Bekhterew's disease*, а інколи *Marie Strömpeleddisease* (Марі - Штрюмпелля). А ще одним епонімом можуть бути названі два різних захворювання: хвороба *de Кервена* - це і *тендовагініт*, і *розлад функції щитоподібної залози* тощо.

Слід звернути увагу, що в термінах - епонімах, що позначають різні симптоми, синдроми і хвороби, також увіковічені автори відкриттів - які вперше їх описали, або вперше застосували цей метод лікування: *agranulocytose infantile hürüditaire de von Kostmann* - синдром Костмана; *angiite familiale* - хвороба Рандю - Вебера - Осслера; *artüriopathie de Takayashu* - синдром Такаясу, синдром відсутності пульса; *arthrite de Reiter* - уретро - окулосиновіальний синдром, хвороба Рейтера; *complexe d'Eisenmenger* - синдром Ейзенменгера; *crise vagale* - синдром Говерса, (вазо) вагальний криз; *dermatostomatite de Baader* - синдром Стівенса-Джонсона, який являє собою важку форму поліморфної еритеми; *diplogie cürübrale infantile* - хвороба Літтля, дитячий церебральний параліч, ДЦП; *maladie de Dercum* - хвороба Деркума; *maladie de Mac Ardle* - *Schmid- Pearson* - хвороба Мак - Ардла - Шмідта - Персона, глікогенез V типу; *signe d' Abadie* - симптом Абаді; *signe de Grasset* - *Gaussel- Hoover* - симптом Грассе - Госселя - Гувера; *syndrome d'Achard* - *Foix- Crouzon* - синдром Ашара - Фуа - Крузона, тощо¹⁰.

На допомогу лікарям приходять лінгвістичні довідники, які полегшують їм поставити точний діагноз хворому.

Виявлення симптомів цих хвороб не виводить лікаря на їх назву логічним шляхом. Розуміючи патогенетичну суть цих симптомів, лікар ставить патогенетичний і локальний діагноз, але, якщо не знає, або не пам'ятає епонімічну назву хвороби, формально правильного діагнозу не поставити.

Звичайно, завданням перекладача є не тільки правильне розуміння і переклад специфічної термінології, але й допомога лікарям в їх лікарській практиці при явищі міжмовної і міжнародної комунікації.

Ми провели детальний аналіз лексикографічних праць, відібрали для розгляду більше ніж 400 епонімічних термінів французькою мовою з їх перекладом українською. Епонімічні терміни використовуються для позначення хвороб, симптомів і синдромів, медичних приладів та шкал, класифікацій, коефіцієнтів, індексів тощо.

Медичні терміни можна об'єднати в лексико - семантичні групи певною внутрішньою організацією на основі спільного поняття. Аналіз **медичної** термінології дозволив нам виокремити такі найголовніші лексико - семантичні групи медичних епонімів:

• назви хвороб:

amyotrophie Werdnig- Hoffman - прогресуюча аміотрофія у дітей, хвороба Вердніга - Гофмана; *anümie achrestigue* - хвороба Ізраельса - Уілкінсона, ахрестична анемія; *basophilisme pituitaire* - гіпофізарний базофілізм, хвороба Іценко - Кушинга ; *leucodystrophie de Krabbe* - хвороба Краббе; *leucoencüphalite püriaxiale diffuse de Schilder* - хвороба Шільдера (періаксіальний дифузний лейкоенцефаліт); *maladie d'Albers-Schunberg* - хвороба Альберса-Шенберга; *maladie d'Alzheimer* - хвороба Альцгеймера; *maladie de Besnier-Boeck Schaumann* - хвороба Бенъс-Бека-Шауманна; *maladie de Bitot* - хвороба Бу-

то; *maladie de Gaunois – Bensaude*- дифузний симетричний аденоматоз Лонуа- Бансода.

•анатомічні терміни:

amroule de Vater – печінково- підшлункова (фатерова) ампула; *aropnyrose du canal de Hunter*- апоневроз привідного (гюнтерова) каналу; *aqueduc de Fallore*- лицевий канал, канал лицевого нерва, **фаллопієвий водопровід**; *bouurrelet annulaire*- фіброзно-хрящоподібне потовщення барабанної перетинки (Герлаха); *commissure de Gudden*- венціальна супраоптична спайка; *fente de Garrey*- щілина Ларрея ; *pont de Varole*- варолієв міст; *sinus de Breschet*- клиноподібно - тім'яний синус.

• хірургічні операції:

amputation de Farabeuf – ампутація гомілки за Фарабефом; *intevention de Gewis Santy* – операція Левіс- Санті; *opüration d'Allaines et Pointeau*- резекція сигмоподібної кишки; *opüration de Basset*- операція Бассета; *opüration de Chigot, Garnier et Cloutier*- відновлення Ахіллово сухожилля; *valvuloplastie de Tourret*- антирефлюксна операція за Туре (при шлунково- стравохідному рефлюксі).

• методи досліджень та лікування:

prosidü de Gilbert- метод пальпації за Жільбером; *prosidü d'Ombriüdapne*- лікування переломів ключиці у дітей за методом Омбріданна; *technique de dütraction de Harrington*- метод витягування за Харінгтоном (при лікуванні переломів хребта); *technique de Seldinger*- метод Сельдінгера (метод введення катетера в кровоносну судину); *müthode de Frenkel*- метод Френкеля; *müthode de Kozijavkin*- метод Козьявіна.

• симптоми хвороб:

oedute du müat - симптом Кауффмана (потовщення слизової оболонки носової раковини при хронічному гаймориті); *oel de роире* - симптом Відровітца, (око кукли); *rhünotine de Hertwig* – Магендіє- симптом Гертвіча – Маждані; *rüflexe bulbo- mütique* - симптом Мондонезі; *rugle de Gandouzu* - симптом Прево; *signe de Joffroy* - симптом Жоффруа; *symptfme de Bogograd*- симптом Богорада

• збудники захворювань:

agent d'Eaton- збудник мікоплазменної пневмонії; *bacille d'Eberth* - збудник черевного тифу; *virus de l'encephalite de Saint- Louis*- вірус енцефаліта Сент-Луїс.

• медичні інструменти і прилади:

agrafe de Michel -скобки Мішеля; *albuminimetre d'Esbach*- альбумінометр Есбаха (для кількісного визначення білка в сечі); *appareil d'Abbe-Zeiss* - камера Аббе – Цейсса (для підрахунку клітин крові); *articulateur de Gysi* - анатомічний артикулятор; *bistouri de Giston* - ампутаційний ніж Лістона; *bougies de Hegar* -розширювач Гегара; *canule de Janet* - канюля Жане; *cathüter de Foley* - катетер Фолля; *ciseaux de Landolt* - ножиці Ландольта; *clamp de Blalock* - судинний затискач Блелока; *couteau de Lisfranc* - ніж Лісфранка; *cranioclast de Braun* - краніокласт Брауна; *crochet de Leriche* - гачок Леріша (нейрохірургічний інструмент); *dilatateur de Buch* - дилататор шийки матки Буша; *ücarteur de Gosset* – рано-розширювач Госсе; *emporte-piuce de Dalgreen* - кусачки Дальгерена для краніотомії; *entürotome de Richet*- ентеротом Ріше; *pince-de gouge Laborde* - язикотримач.

• класифікації, коефіцієнти, індекси, шкали і тести:

classification de King - класифікація Кінга; *index Tiffeno-* *coefficient de Tiffeneau*; *indice de Quetelet* – індекс Кетле; *score de Laskin* - шкала Ласкіна; *üchelle de Borg* - шкала Бьорга; *üchelle de Fletcher* - шкала Флетчера; *üpreuve de Garcin- mest Гарсена*; *üpreuve de Valsalva*- проба Вальсальви; *cotation de Merle d'Aubignü-* шкала Мерля Добіньї; *indice algofonctionnel de Lequesne*-індекс Лекесна; *test de Babinski –Anton* - тест Бабінскі – Антона; *üpreuve de Barrü* - проба Барре; *classification de Blazina* - класифікація Блейзіни; *test de Gerber* - тест Жербера; *score de Beighton* - шкала Бейтона¹¹.

Переклад медичної термінології вимагає величезної відповідальності, адже йдеться про здоров'я або, навіть, про життя людини. Працюючи з медичними текстами, перекладач стикається з цілим колом проблем. Розглянуто проблеми вживання термінів - епонімів у сучасному медичному дискурсі:

Адже, як показав аналіз термінів – епонімів, є певні труднощі, пов'язані з розбіжностями в українській та французькій класифікації, методичній номенклатурній системі, методиці досліджень тощо.

Слід звернути увагу на те, що використання термінів – епонімів більш **характерно французькій мові**, тоді, як в українській мові здебільшого спостерігається **відсутність прізвища і навпаки**: *asüi pilaire de Bazin* - некротичні вузрі; *aiguille de Kreschty* - голка для внутрішньо - шкірної ін'єкції; *aire de Kiesselbach* - судинна пляма; *angine de Bretonneau* - дифтерійна ангіна; *angle radio – lunaire de Meurgueis* - кут між пів місяцевою та променевою кісткою; *anneau de Vienssens* - край овальної ямки (правого передсердя); *anse omüga de Truves* - згин сигмовидної кишки у формі "Омега"; *appareil de Bary* - прилад для штучної вентиляції легень; *artüriolite citanü allergique* - алергічний артеріоліт Руйтера; *bain de Greville* - гарячеповітряна ванна з електричним обігрівом; *carrefour musculo –aroneurotique de paroi abdominale antürieure* - півмісяцева лінія Спігеля; *circonvolution de Broca* - нижня лобна звивина; *faisceau de Goll* - тонкий жмуток; *filtre de Mobin – Uddin* - фільтр для нижньої порожнистої вени; *müningite aseptique de Walgren* - лімфоцитарний хориоменінгіт, тощо¹².

Поширеним способом передачі українською мовою французького терміна – епоніма виявилася конкретизація значення: *abcès migrateur de Chompret et d'Hirondel* - мігруючий абсцес Шомпре – Гіронделі (внаслідок ретенції зуба мудрості); *асросуапозе рüre* – синдром Кассієра, синдром хронічної гіпертрофічної акроасфіксії; *aiguille de Carrel* – голка Керреля для накладання артеріального шва; *amputation de Bier* – кісткопластична ампутація гомілки за Біром; *anastomose de Waterston* - анастомоз між низхідною аортою і правою легеневою артерією; *angine de Ludwig* - ангіна Людвіга (флегмона дна порожнини рота і верхніх частин ший); *appareil de Düsault* - пов'язка Дезо для переломів ключиці; *appareil de Scotte* - прилад Скотта (штучний сфінктер сечового міхура); *arthritis de Jaccoud* - артрит Жакку (стійкі деформації дрібних суглобів китиць рук після повторних атак ревматичного артрити); *agrafe de Cushing* - скріпки Кушинга (кліпси для гемостаза при інтракраніальних операціях) тощо¹³.

Часто у французькій мові епонім не використовується (відсутність прізвища): *acanthocytose* - синдром Бассена – Корнцвейга; *acatalasümie* - хвороба Тахакари; *acidose tubulaire chronique idiopathique avec hypercalciurie et hypocitraturie* - синдром Батле-

ра – Олбрайта; *асні chūloïdienne* - дерматит Капоши; *аснітіс* – туберкулоїд Гамбургера; *асромікрія congūnitale* - болізна Дауна; *асроміміє* - синдром Дауна (монголізм, синдром 21^{ої} пари хромосом, ембріодія); *асромігентація rūtіculaire* - ретикулярна акромігентація Кітамури; *aldostērōnisme prіmaіre* - синдром Конна; первинний гіперальдостеронізм; *аніміє hūmolytіque congūnitale* - вроджена гемолітична анемія Мінковського – Шоффара; *diabute phoshatū* - синдром Орбрайта – Баттлера – Блумберга; *dysembryote nūphrogіne* - пухлина Вільмса; *signe de la butіі sanglante* - симптом Шевассю, тощо¹⁴.

Термін – епонім не має фіксованого, обмеженого змісту: *adіrose douloureuse* - хвороба (синдром) Деркума, адипозалгія, хворобливий ліпоматоз, хворобливе ожиріння; *аніміє de Cooley* - велика таласемія, еритробластична (середземноморська) анемія, анемія (хвороба) Кулі; *appareil de Delbet* - 1. пов'язки для постійного витягання при переломі діафіза плеча 2. пов'язки для амбулаторного лікування переломів голілки; *cycle de Crebs* - цикл трикарбонних кислот, лимонно – кислий цикл, цикл Кребса; *fièvre de Whitmore* - меліоїдоз, хибний сип, пневмоентерит, псевдохолера, хвороба Флетчера, хвороба Стенгена; *maladie de von Gierke* - глікогеноз¹⁵⁰ типу, хвороба Гірка, синдром Гірка, синдром Гірка – Ван – Кревельда, гепатонєфромегальний глікогеноз; *mycose de Posada* - коцидіоїдомікоз, каліфорнійська лихоманка, пустинний ревматизм, хвороба Посади-Верніке тощо¹⁵.

Є медичні терміни – епоніми, які, як правило, не супроводжуються уточнюючим контекстом: *aiguille de Reverdin* - голка Ревердена; *anastomose de Braun* - анастомоз за Брауном; *anesthūsie selon Laborit* - наркоз по Лаборі; *angine de Duguet* - ангіна Дюге; *apomalіe d'Arnold* - аномалія Арнольда Chiari– Chiari; *appareil d'Engstrūm* - респіратор Енгстрема; *atrophіe de Cruveilhier* - атрофія Крювейєра; *attelle d'Ashhurst* - дротяна шина; *ballon de Pasteur* - пастєрєвська колба; *bande de Velpeau* - пов'язка Вельєо; *bistouri de Taulor* - скальпель Тейлора; *bфіte de Putri* - чашка Петрі; *cellule de Golgi* - клітка Гольджі; *colіque de Cayenne* - свинцева коліка; *dіamūtre de Baudelocque* - зовнішня кон'югата; *drain de Penrose* - дренаж Пенроуза; *extracteur de Dormia* - екстрактор Дорміа, тощо¹⁶.

Неприпустима контекстна рухливість значення для терміну - епоніму: *abcus du culde – sac recto – utūrin, de Douglas, du douglas* - абсцес дугласова простору; *afhtes de Bednar, du palais* - афти Беднара, афти новонароджених, крилоподібні афти; *appareil rūtіculaire de Golgi, rūtіculaire interne* - прилад (комплекс) Гольджі, пластинчастий комплекс, внутрішньо - клітинний сітчастий прилад; *gale de Voeck, sroyteuse, norvūgienne* - норвєзька короста; *microscutіmie familiale, міneure* - мала таласемія, хвороба Рієтті – Гренні – Мікелі, синдром Сільвестроні – Б'яно; *rachyonuchіe congūnitale de Jadassohn Lewandowsky ichtyosiforme* - синдром Ядассона – Левандовського, вроджена пахіонімія, багатоформний кератоз Сіменса, тощо¹⁷.

Не має точності, чіткості значення терміну – епоніму: *achondroplasia de Parrot et Marie* – хондродистрофія, ахондроплазія, діафізарна аплазія, хвороба Парро – Марі; *angioretіculome* - ангіоретикульома, ангіогліома, гемангіобластома, кіста Ліндау; *dyschondroplasia avec hemangiomas* - синдром Маффуччі, вроджений ангіохондроматоз, дісхондропла-

зія Оллє – Каста; *fibrorétіculose hépato – splénique* - гепатолієнальний фіброз, синдром Банті, селезінкова анемія; *gérodermie d'Apert* - синдром (хвороба) Гілфорда, прогерія Гармінгса, дитяча геродермія; *maladie de Bell Charles* - 1. симптом Белла при паралічі лицевого нерва 2. гостре маніакальне збудження, тощо¹⁸.

Значне місце у відтворенні французьких медичних термінів – епонімів посідає описовий переклад: *anesthūsie d'Escat* - анестезія, яка включає в себе введення в носову ямку марлевої турунди, змоченої 5% розчином ксилокаїна без вазоконстрикторів; *appareil de Fell- O'Dwyer* - наркозно – дихальний прилад для операції на легенях; *crochet – rugine de Trūlat* - зігнутий під прямим кутом гачок, який використовується при стафілографії; *ūpreuve de Bing* - техніка інструментальної акуметрії, яка заснована на вимірюванні абсолютної кісткової провідності; *fouloir du professeur Machtou* – інструмент, який застосовується для ущільнення пломбуємого матеріалу у кореновому каналі зуба; *mūthode de Kaufman* - комплексний метод лікування деяких видів психонєврозів за Кауфманом, тощо¹⁹.

У більшості випадків терміни – епоніми не викликають уявлень і не відображають зв'язок даного поняття з іншими: *Kūratoprothuse de Fedorov* - кератопротез Федорова; *aiguille de Reverdin* - голка Ревердена; *cellule de Bowman* – подоцит; *astrocyte juvīnile de Cajal* - астробласт; *bassin de Naegele* - таз Негеле; *dilatateur de Hegar* - буж Гєгара; *mūdiastinoscope de Massen* - медіастиноскоп Массєна; *point de Krynlein* - точка Кренлейна; *porphyrine de Kammerer* - протопорфірин; *purpura de Seidlmeyer* - пурпура Зейдльмасєра, тощо²⁰.

Особливо незручна категоріальна багатозначність: *maladie de Karosi* 1. саркома Капоші 2. червоний моніліформний лишай 3. форма клінічного прояву СНІДу; *opūration d'Edouard Quenu* – 1. накладання прямої кишки 2. черевнопромежінна ампутація прямої кишки 3. килорозтин з приводу післяопераційної киши; *opūration de Kocher* – 1. тиреоїдектомія за Кохєром; 2. пілоректомія за Кохєром. 3. видалення за Кохєром вклиєного в дистальний відділ холєдоха конкремєнта 4. резекція шлунка за Кохєром, тощо²¹.

Отже, проблеми перекладу та вживання термінів – епонімів спонукають нас до подальшої роботи над вивченням епонімічної лєксіки. Останніми роками з'являються нові термінологічні словники, які мають на меті упорядкувати сучасну медичну термінологію з урахуванням найновіших досягнєнь, і тим самим полегшити комунікацію фахівцїв. Самє тому, назріла необхідність створєння та укладання спеціалізованих словників з термінами – епонімами, щоб полегшити лікарям точніше виставляти діагнози хворим – особливо у період розвитку нашої держави.

Адресатом такого словника, насамперед, є український лікар, який поставив перед собою завдання підготуватися до спілкування у франкомовному середовищі за кордоном.

Вважаємо, що у майбутньому лінгвісти повинні співпрацювати із лікарями-спеціалістами для встановлення найменших специфічних деталей та нюансів об'єкту вивчення.

References :

¹ Obsuzhdenie problem eponymii v sovremennoi nauke [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupa: <http://www.ling->

expert.ru/conference/langlaw1/leitichik_epomym.html

²Mel'nychuk O.S. Slovnyk inshomovnykh sliv / za red. O.S.Melnychuka. – 1-she vyd. – K.: Holov. red. "Ukr. rad. entsykl." (URE), 1974. – S. 256.

³Mykhaylyshyn B.P. Z istoriyi terminiv-eponimiv / B.P. Mykhaylyshyn // Movoznavstvo. –1994. – № 4–5. – S. 50.

⁴Tsisar N. Do pytannya pro variantnist i normatyvnist vtorynykh medychnykh naymenuvan / N.Tsisar // Visn.Nats. un-tu "Lviv. politehnika". Ser. "Problemy ukraïnskoyi terminolohiyi". – 2009. – № 648. – S. 63.

⁵Borysova L.Y. Leksyko-stylystycheskye transformatsyy v anhlo-russkykh nauchno-tekhnycheskykh perevodakh / L.Y. Borysova. – M.: VTSP, 2001. – S. 187.

⁶Kandelaky T.L. Semantyka y motyvirovannost' epomymov -termynov / T.L. Kandelaky. – M.: Nauka, 2007. – S. 168.

⁷Lotte D.S. Osnovy postroyenyia nauchno-tekhnycheskoy terminolohii / D.S. Lotte. – M.: AN SSSR, 1961. – S. 160.

⁸Toporov H.N. Eponymycheskiie termyny v klynycheskoy anatomii cheloveka: slovar / H.N. Toporov. – K.: Vyshcha shkola, 1988. – S. 3.

⁹Frantsuzsko-russky medytynsky slovar'. – 2-oe izd., ispr. – Ok.56000 terminov. –M: RUSSO, 2000. – S. 672.

¹⁰Ibid. – S. 672.

¹¹Ibid. – S. 672.

¹²Ibid. – S. 672.

¹³Ibid. – S. 672.

¹⁴Ibid. – S. 672.

¹⁵Ibid. – S. 672.

¹⁶Ibid. – S. 672.

¹⁷Ibid. – S. 672.

¹⁸Ibid. – S. 672.

¹⁹Ibid. – S. 672.

²⁰Ibid. – S. 672.

²¹Ibid. – S. 672.

Tomka I., Rak A., Lekhkun G. The problems of translation french medical terms – eponyms into ukrainian language. In the given article the difficulties of translation of French and German medical terms - eponyms into the Ukrainian language are discovered. There are different views on the desirability of using scientific terms - eponyms. An analysis of the terms - eponyms gave us a possibility to identify the most important lexical-semantic groups. The problems of the use of terms - eponyms in contemporary medical discourse were investigated. It is desirable to create specialized dictionaries with medical terms - eponyms in the future. We have investigated a large number of terms - eponyms which are in different groups of certain subsystems of medical terminology, anatomico - histological, clinical and pharmaceutical. The medical term is the result of theoretical generalization and should accurately reflect the nature of the describing phenomenon, because eponyms in terms of medical terminology have negative characteristics also.

Translation of medical terminology requires great responsibility, because it concerns health or even the life of a man. Working with medical texts, the translator faces a wide range of problems. We investigated the problems of the use of medical eponyms in contemporary discourse. The investigation showed the fact that translation of eponyms have certain difficulties associated with differences in the French and Ukrainian Classification System, methodical nomenclature system, research methods etc.

We conducted a detailed analysis of lexicographical works, selected more than 400 eponymic French terms for the review, with their translation into Ukrainian. Eponymic terms are used to describe diseases, symptoms and syndromes, medical devices and scales, classifications, ratios, indexes, etc.

Medical terms can be combined into lexical - semantic groups with certain internal organization based on common concepts. Analysis of medical terminology allowed us to single out the most important lexical - semantic groups of medical eponyms

Thus, the specified linguistic peculiarities of medical terminology as lexical units proves that eponyms play a

significant role in the system of Cross-Language Communication.

Key words: *medical term, eponym, eponymic term, the difficulties of translation, syndrome, transliteration, the French language, the Ukrainian language.*

Томка Інна – старший викладач кафедри іноземних мов Буковинського державного медичного університету, виконавець планової НДР кафедри, автор міжнародних та вітчизняних наукових та навчально – методичних публікацій. Коло наукових інтересів: власні назви у медичній термінології, галузеві терміносистеми.

Tomka Inna – senior teacher of the Foreign languages department of Higher State Educational Establishment of Ukraine «Bukovinian State Medical University»; coauthor of the scientific research work of the department, author of national and international scientific and educational works. Research interests: proper names in medical terminology, branch terminological systems.

Рак Олександр – к. філол. н., доцент, завідувач кафедри іноземних мов Буковинського державного медичного університету, виконавець планової НДР кафедри, автор міжнародних та вітчизняних наукових та навчально-методичних публікацій. Коло наукових інтересів: власні назви у медичній термінології, галузеві терміносистеми.

Rak Olexander – Candidate of Philological Sciences, Associate Professor, Chair of the Foreign languages department of Higher State Educational Establishment of Ukraine «Bukovinian State Medical University»; co author of the scientific research work of the department, author of national and international scientific and educational works. Research interests: proper names in medical terminology, branch terminological systems.

Лехкун Геннадій – викладач кафедри іноземних мов Буковинського державного медичного університету, виконавець планової НДР кафедри, автор міжнародних та вітчизняних навчально – методичних публікацій. Коло наукових інтересів: особливості методики викладання іноземної мови.

Lekhkun Gennadii – teacher of the Foreign languages department of Higher State Educational Establishment of Ukraine «Bukovinian State Medical University»; coauthor of the scientific research work of the department, author of national and international scientific and educational works. Research interests: peculiarities of the methodology of foreign languages teaching.

Received: 14-11-2016

Advance Access Published: December 2016

© I. Tomka, O. Rak, G. Lekhkun, 2016